

 Foretaksnivå				Generelt dokument
Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side 1 av 24
Dokumentplassering: 1.1.1.7.4-46	Godkjent dato: 05.02.2025	Revideres innen: 05.02.2027	Sist endret: 05.02.2025	Versjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

ENDRINGER FRA FORRIGE VERSJON: Kunnskapsgrunnlag fra nov 2023

Utarbeidet av: [OUS HF, Helse Nord RHF]

Plan ID: 0004 **Versjon:** [2.0]

Revideres innen dato: [November 2026]

Lokaltilpassing av nasjonal veiledendeplan fra OUS/HelseNord

Fagansvarlig SSHF: Anders Marcussen, DPS Solvang

Oppdatert dato: 2024

Oppdatert kunnskapsgrunnlag dato: nov 2023

FUNKSJONSOMRÅDER (FO)			
1.	Kommunikasjon/sanser	5.	Eliminasjon
2.	Kunnskap/utvikling/psykisk	6.	Hud/vev/sår
3.	Respirasjon/sirkulasjon	7.	Aktivitet/funksjonsstatus
4.	Ernæring/væske/elektrolyttbalanse	8.	Smerter/søvn/hvile/velvære

FO	SCT	Sykepleiediagnose	SCT	Mål og Intervensjon	Spesifiser	Frekvens/ situasjon	Referanse
2	48694002	Angst	1149156003	Redusert angst			(1)
2			225385005	Vurdering av atferd	Uro, bekymringer, unngåelseatferd og isolasjon.		(2)
2			710966007	Håndtering av negativ atferd	(spesifiser)		(2)
2			710841007	Vurdering av angst	Uro, bekymringer, unngåelseatferd og isolasjon.		(1-3)
1			710979003	Observasjon av endret sanseinntrykk	Endring i sanseinntrykk som gjør at opplevelser misoppfattes og forsterker angsten.		(1)
3			304495004	Overvåking av vitale tegn	(spesifiser)		(1, 3)
12			445536008	Kartlegging med kartleggingsverktøy	Kartleggingsskjema BSQ: https://www.kognitiv.no/wp-content/uploads/2014/11/Kroppsreaksjoner-ved-angst.pdf		(1, 3)
2			71060004	Håndtering av angst			(3)
7			398636004	Vurdering av fysisk aktivitet	(spesifiser)		(3)
7, 1, 2			710122006	Fremming av fysisk mobilitet	Aktivitetsterapi, treningsprogram og oppfordre til fysisk aktivitet. Spesifiser: (...)		(1, 3, 5)
8			64299003	Avslapningsterapi	Pusteteknikker, mindfulness og grounding.		(1, 2, 4, 5)
2			1153548006	Fremming av kognitiv terapi	(spesifiser)		(1, 3-5)
2,12			225224008	Eksposeringsterapi	Motivere til å utsette seg for det som gir angst uten å flykte fra situasjonen.		(5)
2			133921002	Emosjonell støtte	(spesifiser)		(2)
2			287871000202106	Samtale	Støttesamtale.		(2)

Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Verifisert av: []	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Dok.nr: D59907
--	---	-----------------------------	--	--------------------------

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 2 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00	

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

2			385722003	Mestringsstøtte	Fremme egen mestringstro, - trening i angstmestring.		(5)
12			18629005	Administrering av legemiddel		Som forordnet.	(1, 3, 4)
12			370807008	Vurdering av respons på legemiddel	(spesifiser)		(1, 3, 4)
12			410397006	Overvåking av virkning og bivirkning av legemiddel	(spesifiser)		(1, 3, 4)
2,12			392155009	Undervisning om behandlingsregime			(1)
2,10			709269007	Undervisning av pårørende om behandlingsregime	Tilby pårørendesamtale.		(4)
10			710156000	Fremming av sosial støtte	(spesifiser)		(3)
10			711018006	Vurdering av sosial støtte	Kartlegge sosialt nettverk, tilhørighet og ressurser.		(3)
10			710872006	Støtte til håndtering av regime	(spesifiser)		(3)
10			371754007	Planlegging av utskrivelse	Utarbeidelse av kriseplan. Send PLO ved kommunal oppfølging.		(3)
2	386808001	Fobi	1149156003	Redusert angst			(3, 5)
2			710841007	Vurdering av angst	(spesifiser)		
2			710060004	Håndtering av angst			(3, 5)
2,12			225224008	Eksponeringsterapi	Motivere til å utsette seg for det som gir angst uten å flykte fra situasjonen.		(5)
8			64299003	Avslapningsterapi	Pusteteknikker, mindfulness og grounding.		
2			228557008	Kognitiv atferdsterapi	(spesifiser)		(1, 3)
2			385722003	Mestringsstøtte	Fremme egen mestringstro, - trening i angstmestring.		(5)
2	129869000	Dødsangst	733818008	Redusert fortvilelse			(2)
2			1149156003	Redusert angst			(1)
2			710841007	Vurdering av angst	(spesifiser)		
12			445536008	Kartlegging med kartleggingsverktøy	(spesifiser)		(2)
2			710060004	Håndtering av angst			(3)
7			398636004	Vurdering av fysisk aktivitet	(spesifiser)		(3)
7, 1, 2			710122006	Fremming av fysisk mobilitet	Aktivitetsterapi, treningsprogram og oppfordre til fysisk aktivitet.		(1, 3, 5)
12			711031001	Avtale om etterlevelse	Som avtalt med behandler: (spesifiser)		(5)
8			64299003	Avslapningsterapi	Pusteteknikker, mindfulness og grounding.		(1, 2, 4, 5)
2			228557008	Kognitiv atferdsterapi	(spesifiser)		(1, 3-5)
2			133921002	Emosjonell støtte	(spesifiser)		(2)
2			287871000202106	Samtale	Støttesamtale.		(2)
2			385722003	Mestringsstøtte	Fremme egen mestringstro, - trening i angstmestring.		(5)

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 3 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00	

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

2,12			392155009	Undervisning om behandlingsregime		(1)
2,10			709269007	Undervisning av pårørende om behandlingsregime	Tilby pårørendesamtale.	(4)
10			710156000	Fremming av sosial støtte	(spesifiser)	(3)
10			711018006	Vurdering av sosial støtte	Kartlegge sosialt nettverk, tilhørighet og ressurser.	(3)
2	422650009	Sosial isolasjon	288575003	I stand til å kommunisere		(1, 2)
2			733817003	Redusert sosial isolasjon		(1, 2)
1,2			14641000202103	Tilfredsstillende kommunikasjon med pårørende		
10			315042007	Sosial støtte	(spesifiser)	(1, 2)
10			710149006	Fremming av pårørendestøtte	Tilby pårørendesamtale.	(1, 2)
10			711066004	Samarbeid med pårørende	(spesifiser)	(1, 2)
10			386442002	Fremming av sosialisering	(spesifiser)	(1, 2)
1,2			440475003	Invitasjon til å snakke om følelser		
2	53209001	Beslutningskonflikt	719743007	I stand til å ta beslutninger		(2)
2			710845003	Vurdering av beslutningsevne	(spesifiser)	(5)
2			133920001	Oppmuntring til beslutningstaking		(5)
2			710873001	Involvering av pasient i beslutningsprosess		
2	129871000	Situasjonsbetinget lav selvfølelse	225909006	I stand til mestring		(5)
2			386422006	Forsterkning av selvfølelse		(5)
7			710559001	Vurdering av selvfølelse		(5)
7			371581009	Vurdering av mestring		(5)
2,7			385722003	Mestringsstøtte	Fremme egen mestringstro.	(5)
2	307077003	Håpløshet	719143004	I stand til å ha håp om fremtiden		(5)
2			386324008	Fremming av håp		(3)
2	386807006	Svekket hukommelse	247602005	Normal hukommelsesfunksjon		(3)
2			228549005	Hukommelsesterapi		(3)
2			302262007	Hukommelsestrening		(3)
2	225444004	Risiko for selvmord	1144845004	Redusert selvmordsrisiko		
2			10029008	Forebygging av selvmord		(3)
2			710144001	Fremming av avledningsterapi	Pusteteknikker, mindfulness og grounding.	(3)

 SØRLANDET SYKEHUS		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 4 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00	

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

2			717907002	Håndtering av avledningsterapi	(spesifiser)		(3)
2				Se VP Selvmord - risiko for			
7	24441001	Endret egenomsorg	284774007	I stand til å utføre egenomsorg			(3)
7			707743006	Egenmestring i ADL- ferdigheter			(3)
7			225345004	Fremming av egenomsorg			(3)
7			711043000	Vurdering av egenomsorg	Eksempel: Ivaretagelse av personlig hygiene, spising og dagligdagse gjøremål.		
7			1156582006	Tilrettelegging for personlig hygiene	(spesifiser)		(3)
7			313332003	Påkledning av pasient	(spesifiser)		(3)
8	26677001	Forstyrret søvnmonster	1137437005	Tilstrekkelig søvn			(4)
2			1156687006	Tilrettelegging for tilstrekkelig søvn			
2			710978006	Begrensning av stimuli i omgivelser	(spesifiser)		
8			445221009	Vurdering av søvnmonster	(spesifiser)		(4)
1,8			439035007	Undervisning om atferd som fremmer søvnhygiene	Spesifiser: (...)		(4)
8				Se VP: søvnforstyrrelser	Legge inn link		
2	78633001	Endret tankeprosess	1149438008	Redusert forstyrrelse av tankeprosess			
2			10035962	Fremming av mestringstro			(5)
12			1153472003	Fremming av helseoppsøkende atferd			

Referanser

- Generalized anxiety disorder in adults: Management [Internet]. 2023. Available from: <https://www.uptodate.com/contents/101879>.
- Anxiety [Internet]. EBSCO Publishing. 2018. Available from: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T904689&site=nup-live&scope=site>.
- Generalized Anxiety Disorder [Internet]. EBSCO Publishing. 2021. Available from: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T701457&site=nup-live&scope=site>
Continuing Ed: <https://ceu.cinahl.com/?an=5000002598>.
- Generalised anxiety disorder [Internet]. 2023. Available from: <https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/120#>.
- Generalized anxiety disorder in adults: Cognitive-behavioral therapy and other psychotherapies [Internet]. 2023. Available from: <https://www.uptodate.com/contents/generalized-anxiety-disorder-in-adults-cognitive-behavioral-therapy-and-other-psychotherapies?topicRef=101879&source=see-link>.

Metoderapport

AVGRENSNING OG FORMÅL

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst			Side: 5 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

1	Overordnede mål for VP: Overordnet mål for VBP Angst er å redusere angst og iverksette tiltak for å forbedre angstmestring.
2	Hvem gjelder VP for (populasjon, pasient): Hvilke intervensjoner fører til økt angstmestring? Hvordan kan sykepleie/miljøtjenesten bidra til redusert symptomtrykk for pasienter med angst?
3	Navn, tittel og arbeidssted på medlemmer av arbeidsgruppen som har utarbeidet VP-en: Revidert versjon 2024 – Lokaltilpassing VP - Brede Høgberg Jensen, Sykepleier, DPS Solvang døgnpast, Sørlandet sykehus, SSHF - Anders Marcussen, Sykepleier, DPS Solvang døgnpast, Sørlandet sykehus, SSHF - Camilla Bratli Jacoby, Sykepleier, DPS Solvang døgnpast, Sørlandet sykehus, SSHF - Joe Michael Gauslå Richard, Psykologspesialist, DPS Solvang Døgnpast, Sørlandet sykehus, SSHF Revidert versjon juli 2023- nytt litteratursøk. - Kristina Antonsen Thoresen, Helse Nord - Heli Järveläinen, Helse Nord Revidert versjon 2020 til ICNP: - Marte Rime Bø, regional fagforvaltning klinisk IKT - Ellen Alvin, Lovisenberg - Jon Gauti Gudlaugsson, Lovisenberg - Heidi Ness Johnsen, AHUS - Trine Rognstad, AHUS Revidert versjon 2018: - Bernt Jevne, spesialsykepleier i psykisk helsearbeid. Oslo Universitetssykehus, akutt døgnpastbehandlingssenhets PHA. - Cecilie Walter Siegwarth, spesialsykepleier og fag- og kvalitetsrådgiver. Oslo Universitetssykehus, Regional seksjon for spiseforstyrrelser PHA. - Maria Løvhaug, Oslo Universitetssykehus, spesialsykepleier, <i>Søndre Oslo DPS</i>. Første versjon 2014: - Elsa Grødal, spesialsykepleier/leder, alderspsykiatrisk seksjon. - Torgny Ofrim, sykepleier, akuttpsykiatrisk seksjon, avd akuttpost 1. - Morten Aas, sykepleier/rådgiver IKT. - Anne Marit Tiller, leder, LDS. - Torunn Hermansen fagsykepleier, avd psykisk helsevern LDS - Filip Lund, fagsykepleier, avd psykisk helsevern LDS,.

INVOLVERING AV INTERESSETER

4	Synspunkter og preferanser fra målgruppen som VP-en gjelder for: 2023: Arbeidsgruppen har fått tilbakemeldinger fra de som jobber med aktuell pasientgruppe. Funnene i litteratursøk samsvarer med erfarings basert kunnskap. Det er lagt til elementer i forhold til pårørende etter tilbakemeldinger fra klinikere og endret litt på kodeverket for å få et mer forståelig språk. 2020: Basert på revisjon 2018. Arbeidsgruppen har egen erfaring med pasientgruppen. Funnene i litteratursøk samsvarer med erfarings basert kunnskap.
---	--

METODISK NØYAKTIGHET

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst			Side: 6 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

5	Systematiske metoder ble benyttet for å søke etter kunnskapsgrunnlaget: 2024: Brukt NVP og eksisterende VP – Angst fra OUS (og dermed deres kunnskapsgrunnlag). 2023: Planen er gjennomgått etter nytt litteratursøk. Noen endringer er gjort. Tidligere plan hadde lite forordninger, dette er nå lagt til i oppdatert plan. Etter tilbakemeldinger fra psykiatrien som jobber mye med angst, har det blitt lagt til flere tiltak og forordninger som har vært savnet. Dette understøttes av nytt litteratursøk. Etter høring i fagmiljøene har vi valgt å fjerne problem «Frykt» og tilhørende elementer da dette er en indikasjon på en reell fare og ikke under «Angst». Der hvor ikke det har vært dekkende med allerede eksisterende ICNP begrep er det sendt behov til dir.ehelse, se kun ett begrep som er merket med *. 2020: Ved overføring til ICNP ble mål tilført de ulike diagnosene (kodet). Denne vurderingen ble gjort av gruppen og av regional prosessansvarlig S.R. Børmark klinisk dokumentasjon. PICO-skjema ble levert inn til bibliotekar ved Ous medisinsk bibliotek som søkte systematisk etter ved å benytte: Cochrane, Medline, Cinahl, Best practise, Pubmed, Helsebiblioteket, Helsedirektoratet. Søkeresultatene ble gjennomgått av arbeidsgruppen og det ble valgt relevante publikasjoner, som bidrar til å danne kunnskapsgrunnlaget for denne VBP-en. Ellers er hovedsakelig NANDA og NIC benyttet. Følgende søkestrategi ble benyttet: Anxiety, anxiety disorder, panic disorder, agorafobi, fobi, panikkangst/psykisk, nursing, nursing care, angst, angst og sykepleie, sykepleietiltak Det kommer frem i kunnskapsgrunnlaget at kognitiv atferdsterapi er den mest effektive og best dokumenterte metoden ved alle angstlidelser. Derfor valgte vi også en fagbok for kognitive terapeuter i kognitiv miljøterapi som støtte til tiltaket Kognitiv stimulering (12). Dette brukes også mye på blant annet DPS, og er et godt fundament å jobbe videre med under poliklinisk behandling. Anbefalingene ble utarbeidet gjennom revidering av eksisterende VBP. Funn i forskning og erfaringskunnskap ble diskutert for å komme frem til nye relevante NANDA – diagnoser og NIC-intervensjoner.	6
	Kriterier for utvelgelse av kunnskapsgrunnlaget er: 2024: Det er ikke foretatt nytt litteratursøk da dette ble gjort i 2023. 2023: Valgt fra øverst i pyramiden. Hatt fokus på oppsummeringsartikler. Ellers samme begrunnelse som 2018. 2018: Vi har valgt å se på artikler som omhandler voksne og barn og ungdom som er innlagt i institusjon. Vi har valgt å se bort ifra artikler som omhandler angst som følgediagnose ved andre lidelser. Vi har valgt å se bort fra artikler som har hovedfokus på medikamentell behandling.	
	Det fremgår tydelig hvordan anbefalingene henger sammen med kunnskapsgrunnlaget: 2024: Kunnskapsgrunnlaget fremkommer i referanselisten. 2023: Merket med referanse i planen. 2018: NIC eller enkeltforordninger som er støttet av innhentet forskning, er synliggjort i VBP med tallreferanse bak. Det aktuelle kunnskapsgrunnlaget finnes i referanselisten.	
	8 Styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnlaget:	

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst			Side: 7 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokalt tilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	2024: Styrker ved at det i 2023 ble gjort oppdatert litteratursøk hvor de fikk gode treff i toppen av pyramiden og har derfor kunne holde seg til oppsummeringsartikler. Svakheten er at det ikke er blitt gjort nye litteratursøk i 2024 og tidligere søk er gjort av bibliotekar i Helse Nord, som ikke har lik tilgang på databaser. 2023: Styrket ved at det er gode treff i toppen av pyramiden, man har derfor kunnet holde seg til oppsummeringsartikler. Det er også derfor det ikke er en lang referanseliste. Svakheten er at planen ikke er kunnskapsbasert i klinikk, men den har vært til høring i mange og forskjellige fagmiljø, som har kommet med innspill. Søket er gjort av bibliotekar i Helse Nord, som ikke har lik tilgang på databaser som eks. Helse Sør-Øst, det er derfor lagt til søk i Nursing Reference Center som er gjort i HSØ. 2018: Styrker: Arbeidsgruppen har lang og bred erfaring med å jobbe klinisk med pasienter som har angst. Svakheter: Litteratursøket fra bibliotekar ga mange og et bredt utvalg med artikler, men på grunn av tidsbegrensing, var det ikke mulig å gjennomgå alle, og artikler ble blant annet ekskludert på bakgrunn av titler og sammendrag. Det finnes ingen nasjonale retningslinjer for behandling av angst. Sykehus som fra regionen HSØ fikk ansvaret for denne VBP er Oslo Universitetssykehus og Lovisenberg Diakonale sykehus (LDS). LDS hadde ikke mulighet til å delta på møter høsten 2018, frist for innlevering var desember 2018. Derfor er denne reviderte versjonen kun utarbeidet av OUS.
9	VP er blitt vurdert internt/eksternt av relevante fagressurser (tittel, navn, arbeidssted): 2023 Nasjonal høring: Planen er sendt på høring til kontaktpunkter i de alle helseregionene. Tilbakemeldinger som er kommet er tatt til betraktning og med dette utgangspunktet er planen justert. 2021 vurdert av arbeidsgruppe i Helseplattformen: Kommentar, vurderes ved neste oppdatering: "Nedsatt evne til å utføre kroppsvask" bør endres til "nedsatt evne til egenomsorg" Den forrige versjonen ble sendt til brukerrådet ved OUS og Angstringen. VBP er sendt på høring til spesialsykepleier Kjersti Grøstad Hennem og sykepleier Hanne Elise Olin ved OUS og Klinisk sykepleier spesialist Anne Marit Tiller ved LDS.
ENDRINGER OG ANSVAR	
10	Endringer siden forrige versjon: 2024: Lokalt tilpasset SSHF ved Anders Marcussen, DPS Solvang Slått sammen "fremming av fysisk mobilitet", "fremming av aktivitetsterapi" og "fremming av etterlevelse av treningsprogram" til en forordning "fremming av fysisk mobilitet" og spesifisert. Gjort dette under angst og fobi. Endret "følge regimet for eksponeringsterapi" til "eksponeringsterapi" da dette var en intervensjon i ICNP. Under diagnose "endret egenomsorg" er punktet "fremming av egenomsorg" lagt til. Dette er hentet fra OUS sin veiledende plan. Under diagnose "forstyrret søvnrytme" er punktet "tilrettelegging for tilstrekkelig søvn" lagt til. Dette er hentet fra OUS sin veiledende plan. Har lagt inn spesifiseringer i behandlingsplanen. Lagt til link til BSQ. Slettet avslapningsterapi da det bryter med behandlingsregime for angstlidelser (eksponeringsresponsprevensjon er foretrukket terapi).
11	Tidsplan og ansvarlige personer for oppdatering av VP-en er: 2023: Godkjennes for 3 år. Nasjonal forvaltning bør legge til rette for at planen oppdateres og fordele hvem som skal oppdatere den etter tre år.

 SØRLANDET SYKEHUS		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst			Side: 8 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokalt tilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

2018: VBP godkjennes for tre år. OUS og LDS er ansvarlig for revidering, dette gjelder også ved overgangen til ICNP.
--

Søkestrategi bibliotekar i Helse-Nord- 2023

Angst

Fagprosedyrer:

- [Behandling af angslidelser hos voksne](#)
- Søkestrategi: bladd gjennom

Uptodate

- [Generalized anxiety disorder in adults: Management](#)
- [Andre treff](#)
- Søkt på anxiety og bladd gjennom
-

Best practice

- [Generalised anxiety disorder](#)
- Søkestrategi: bladd gjennom

Nice

- [Guidelines](#)
- Søkestrategi: bladd gjennom

Socialstyrelsen, Nationella riktlinjer

- [Nationella riktlinjer för vård vid depression och ångestsyndrom](#)
- Søkestrategi: bladd gjennom

Epistemonikos

- [Efficacy of metacognitive therapy in improving mental health: A meta-analysis of single-case studies.](#)
- Søkestrategi:
(title:(nursing) OR abstract:(nursing)) OR (title:(milieu therapy) OR abstract:(milieu therapy)) AND
(title:((title:(anxiety) OR abstract:(anxiety)) OR (title:(Hypervigilance) OR abstract:(Hypervigilance)) OR
(title:(nervousness) OR abstract:(nervousness))) OR abstract:((title:(anxiety) OR abstract:(anxiety)) OR
(title:(Hypervigilance) OR abstract:(Hypervigilance)) OR (title:(nervousness) OR abstract:(nervousness))))

Database/kilde	Nursing Reference Center Plus (Evidence Based Care Sheets, Skills og Patient Handouts)
Dato for søk	30.08.2023
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Anxiety,
Antall treff	4926
Kommentarer	Relevante treff:

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 9 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	Generalized Anxiety Disorder (oppdatert 2021) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T701457&site=nup-live&scope=site Anxiety and Depression: Comorbidity (oppdatert 2018) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T701454&site=nup-live&scope=site Generalized Anxiety Disorder in Women (oppdatert 2018) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T701574&site=nup-live&scope=site Generalized Anxiety Disorder in Children and Adolescents (oppdatert 2018) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T701575&site=nup-live&scope=site Using the Beck Anxiety Inventory: Social Work (oppdatert 2023) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T903284&site=nup-live&scope=site Educating About Anxiety Disorders (oppdatert 2023) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T705963&site=nup-live&scope=site Using the Hospital Anxiety and Depression Scale (oppdatert 2023) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T903805&site=nup-live&scope=site Using the Depression Anxiety Stress Scale (oppdatert 2023) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T904813&site=nup-live&scope=site Generalized Anxiety Disorder and Pain (oppdatert 2018) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T704357&site=nup-live&scope=site Substance Use Disorder and Anxiety Disorders (oppdatert 2018) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T701510&site=nup-live&scope=site Music Therapy and Anxiety (oppdatert 2018) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T704521&site=nup-live&scope=site Patient education: Anxiety Disorders (oppdatert 2023) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=2009866722&site=nup-live&scope=site Care plan: Anxiety (oppdatert 2018) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T904689&site=nup-live&scope=site Patient handout: Generalized Anxiety Disorder (oppdatert 2022) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=2009866597&site=nup-live&scope=site Communicating With Patients Who Are Anxious (oppdatert 2023) https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T705251&site=nup-live&scope=site
--	---

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 10 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

- Treffene er i egen e-post.

Søkestrategi:

- exp Anxiety Disorders/ or exp Anxiety/ or anxiety.mp. or exp Anxiety Management/ (264461)
- exp Nursing/ or nursing.mp. (83709)
- nursing care.mp. (6214)
- milieu therapy.mp. or exp Milieu Therapy/ (646)
- 2 or 3 or 4 (84299)
- 1 and 5 (4092)
- limit 6 to ("therapy (best balance of sensitivity and specificity)" and last 5 years) (239)

Cochrane

- Treffene er i egen e-post
- Ettersom tilgangen ikke fungerer har jeg gjort et avansert søk i Pubmed og avgrenset det til å gjelde systematiske oversikter fra Cochrane.

Søkestrategi:

((("Cochrane Database Syst Rev"[Journal]) AND (((((anxiety[Title/Abstract]) OR (Hypervigilance[Title/Abstract])) OR (Nervousness[Title/Abstract])) OR ("anxiety"[MeSH Terms])) OR ("anxiety disorders"[MeSH Terms])))) AND ((((((nursing[Title/Abstract]) OR ("nursing"[MeSH Terms])) OR (nursing care[MeSH Terms])) OR (milieu therapy[MeSH Terms])) OR (milieu therapy[Title/Abstract])) OR (Situational Therap*[Title/Abstract])) Sort by: Most Recent

Pubmed

- Treffene er i egen e-post.
- Avgrenset til meta-analyser og systematiske oversikter.
- Søkestrategi:

(((((anxiety[Title/Abstract]) OR (Hypervigilance[Title/Abstract])) OR (Nervousness[Title/Abstract])) OR ("anxiety"[MeSH Terms])) OR ("anxiety disorders"[MeSH Terms])) AND ((randomized controlled trial[pt] OR controlled clinical trial[pt] OR randomized[tiab] OR placebo[tiab] OR clinical trials as topic[mesh:noexp] OR randomly[tiab] OR trial[ti] NOT (animals[mh] NOT humans [mh]))) AND ((((((nursing[Title/Abstract]) OR ("nursing"[MeSH Terms])) OR (nursing care[MeSH Terms])) OR (milieu therapy[MeSH Terms])) OR (milieu therapy[Title/Abstract])) OR (Situational Therap*[Title/Abstract])) AND (meta-analysis[Filter] OR systematicreview[Filter])) NOT (((("Cochrane Database Syst Rev"[Journal]) AND (((((anxiety[Title/Abstract]) OR (Hypervigilance[Title/Abstract])) OR (Nervousness[Title/Abstract])) OR ("anxiety"[MeSH Terms])) OR ("anxiety disorders"[MeSH Terms])))) AND ((((((nursing[Title/Abstract]) OR ("nursing"[MeSH Terms])) OR (nursing care[MeSH Terms])) OR (milieu therapy[MeSH Terms])) OR (milieu therapy[Title/Abstract])) OR (Situational Therap*[Title/Abstract]))))

Cinahl

- [Treffliste](#)
- Søkestrategi:

#	Query	Limiters/Expanders	Results
S13	S11 AND S12	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase Limiters - Evidence-Based Practice	145
S12	PT Systematic Review	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	101,972

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst			Side: 11
					Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokalt tilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

		Limiters - Clinical Queries: Therapy - Best Balance	
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S11	S4 AND S8	Search modes - Boolean/Phrase	2,251
		Limiters - Published Date: 20170101-20231231	
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S10	S4 AND S8	Search modes - Boolean/Phrase	4,897
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S9	S4 AND S8	Search modes - Boolean/Phrase	15,166
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S8	S5 OR S6 OR S7	Search modes - Boolean/Phrase	788,720
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S7	"nursing"	Search modes - Boolean/Phrase	759,912
		(MH "Socioenvironmental Therapy+") OR	
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S6	"socioenvironmental therapy"	Search modes - Boolean/Phrase	33,829
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S5	"milieu therapy" OR (MH "Milieu Therapy (Iowa NIC)")	Search modes - Boolean/Phrase	873
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S4	S1 OR S2 OR S3	Search modes - Boolean/Phrase	155,069
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S3	"hypervigilance"	Search modes - Boolean/Phrase	337
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S2	"nervousness"	Search modes - Boolean/Phrase	25,136
		(MH "Anxiety+") OR "anxiety" OR	
		Expanders - Apply equivalent subjects	
S1	(MH "Anxiety Disorders+")	Search modes - Boolean/Phrase	154,523

Dokumentasjon av litteratursøk for veiledende plan Angst

Til søk for VBP utfører vi søk i de basene som er beskrevet nedenfor, dette etter avtale med Klinisk Dokumentasjon Sykepleie (KDS) - DP Løsning Regional EPJ.

Vi søker i et begrenset antall databaser, de fleste er kilder for oppsummert forskning. I databasene som også inneholder enkeltstudier - PubMed/Medline og SveMed+: vi søker først og fremst etter systematiske oversikter og/eller etter artikler publisert i diverse nordiske sykepleietidsskrifter, se kommentar ved disse basene under.

Problemstilling	Hvordan kan sykepleie/miljøteneste bidra til redusert symptomtrykk for pasienter med angst?
Bibliotekar som utførte/veiledet søket:	Hilde Iren Flaatten Spesialbibliotekar UiO: Universitetsbiblioteket Medisinsk bibliotek. Rikshospitalet
Kontaktperson/avd.	Cecilie Siegwath og Bernt Jevne
Dato for søk:	20.09.2018 – 04.10.2018
Navn VBP	Angst

Database/ressurs:	Fagprosedyrer som er lokalt utviklet og godkjent i de enkelte helseforetak (på nettsiden til Helsebiblioteket)
--------------------------	---

 SØRLANDET SYKEHUS		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst			Side: 12 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokalt tilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Søkehistorie:	Søkeord: angst
Treff:	Svimmelhet - undersøkelse av pasienter med akutt svimmelhet på sykehus Selvmord – kartlegging og vurdering av selvmordsrisiko Hjertesvikt – behandling i poliklinikk Diabetes i sykehjem – hypoglykemi Synkope – undersøkelse og tiltak prehospitalt

Database/ressurs:	VAR HEALTHCARE (tidligere PPS - Praktiske prosedyrer i sykepleietjenesten)
Søkehistorie:	Dere ser selv i E-håndboka -> Kunnskapskilder > VAR
Treff:	

Database/ressurs:	Nasjonale retningslinjer fra Helsedirektoratet
Søkehistorie:	Sett gjennom liste
Treff:	Prioriteringsveileder – psykisk helsevern for barn og unge Fagspesifikk innledning - psykisk helsevern for barn og unge Prioriteringsveileder – psykisk helsevern for barn og unge Angstlidelser Angstlidelse (P74) Aktivitetshåndboken – Fysisk aktivitet i forebygging og behandling (2009) (kapittel om angst) Prioriteringsveileder – psykisk helsevern for voksne Angst og tvang ADHD ADHD/Hyperkinetisk forstyrrelse – Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging Sist oppdatert: 13.06.2018 kapittel: Angst og ADHD / Hyperkinetisk forstyrrelse Vanedannende legemidler Nasjonal faglig veileder vanedannende legemidler – rekvirering og forsvarlighet Sist oppdatert: 14.12.2015 søk på angst i veilederen Avrusning fra rusmidler og vanedannende legemidler Nasjonal faglig retningslinje for avrusning fra rusmidler og vanedannende legemidler Sist oppdatert: 13.05.2016 søk på angst i veilederen Behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet Sist oppdatert: 24.01.2017

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 13 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	Søk på angst i veilederen Hjerneslag Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering ved hjerneslag Sist oppdatert: 21.12.2017 Søk på angst i retningslinjen Temporomandibulær dysfunksjon – TMD Nasjonal faglig retningslinje for utredning og behandling av TMD (tyggemuskulatur- og kjeveleddsplager) Sist oppdatert: 21.11.2016 Søk på angst i retningslinjen Somatisk helse og levevaner – Pakkeforløp for psykisk helse og rus ivaretagelse av somatisk helse og levevaner ved psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer (gjelder fra 1. januar 2019) Sist oppdatert: 10.09.2018 Søk på angst i pakkeforløpet Palliasjon til barn og unge Nasjonal faglig retningslinje for palliasjon til barn og unge uavhengig diagnose Sist oppdatert: 04.05.2017 Søk på angst i retningslinjen Veileder om oppfølging av personer med store og sammensatte behov Sist oppdatert: 30.01.2018 Søk på angst i veilederen Pårørendeveileder Veileder om pårørende i helse- og omsorgstjenesten Sist oppdatert: 17.01.2018 Søk på angst i veilederen
--	--

Database/ressurs:	Folkehelseinstituttet - rapporter og trykksaker
Søkehistorie:	angst
Treff:	Underland V, Holte HH, Vist G. Effekt av fysisk trening for personer med alvorlige psykiske lidelser. Oversikt over systematiske oversikter, Folkehelseinstituttet. Forskningsoversikt 2018. Dahm KT, Fønhus MS. Personer med demens kan få det bedre med musikkterapi, Folkehelseinstituttet. Forskningsoversikt 01.2018 Dalsbø TK, Sigveland J, Dahm KT, Reinart LM. Effekter av psykologisk terapi sammenlignet med antidepressive medikamenter alene eller i kombinasjon med psykologisk terapi for barn og unge med depresjon eller depresjonssymptomer: en systematisk oversikt, Folkehelseinstituttet. Forskningsoversikt 03.2017. Flodgren GM, Berg RC. Motiverende Intervju som en metode for å fasilitere tilbakeføring til arbeid: en systematisk oversikt, Folkehelseinstituttet. Forskningsoversikt September 2017. Kjøllesdal JK, Iversen HH, Danielsen K, Haugum M, Holmboe O. Pasienters erfaringer med døgnopphold innen psykisk helsevern 2016 (PasOpp-rapport), Folkehelseinstituttet. PasOpp-rapport Oktober 2017.

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 14 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	Fønhus MS, Fretheim A. Melatonin demper operasjonsangst, Folkehelseinstituttet. Forskningsoversikt 2015. Munthe-Kaas HM, Johansen S, Blaasvær N, Hammerstrøm KT, Nilsen . Effekt av psykososiale tiltak for forebygging og behandling av depresjon og angst blant risikoutsatte barn og ungdommer. Forskningsoversikt 2014 Dahm KT, Dalsbø TK, Håvelsrud K, Reinart LM. Effekt av fysisk aktivitet og omsorgstiltak for personer med demens. Forskningsoversikt 2014. Dahm KT, Dalsbø TK, Håvelsrud K, Reinart LM. Effekt av psykologiske tiltak for personer med demens. Forskningsoversikt 2014 Dalsbø T. Mindre smerte etter internettbasert psykologisk terapi. Forskningsoversikt 2014. Dalsbø TK, Gundersen M, Reinart LM. Effekt av behandling for angst og depresjon hos barn – systematisk litteratursøk med sortert referanseliste. Forskningsoversikt 2013. Dalsbø T. Kognitiv atferdsterapi er trolig effektivt hos barn med angst. Forskningsoversikt 2013. Eldre kunnskapsoppsummeringer: Berg RC, Smedslund G. Effekten av vitaminer, mineraler og andre kosttilskudd på psykiske symptomer hos personer med ADHD, angstlidelser, bipolar lidelse eller depresjon, Kunnskapssenteret. Forskningsoversikt 2011. Dobbeldiagnose – alvorlig psykisk lidelse og ruslidelse. Del 2 Effekt av psykososial behandling (Forskingsoversikt 2008) Steiro A, Austvoll-Dahlgren A. Hva er effekten av pc- og internettbaserte tiltak mot angst og depresjon? . Rapport 2007 Smedslund G. Psykoterapi kan hjelpe hypokondere. Forskingsoversikt 2007 Larun L, Lyngstadaas A, Wiik IN, Mørland B. Svangerskap og psykisk helse. Kvinners psykiske helse i forbindelse med svangerskap og første året etter fødsel, Kunnskapssenteret. Forskingsoversikt 2005
--	---

Database/ressurs:	Helsebibliotekets retningslinjebase
Søkehistorie:	Søkeord: angst sett gjennom Psykisk helse – angst https://www.helsebiblioteket.no/psykisk-helse/angst
Treff:	National klinisk retningslinje for behandling af angst hos børn og unge © Sundhedsstyrelsen, 2016 Angstlidelser. I: Veileder for barne- og ungdomspsykiatri Norsk barne- og ungdomspsykiatrisk forening. 2016 Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig rus – og psykisk lidelse – ROP lidelser Oppsummert forskning (nyeste først): https://bit.ly/2zpqWC8

 SØRLANDET SYKEHUS		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst			Side: 15 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Eldre retningslinjer: https://www.helsebiblioteket.no/psykiskhelse/angst/retningslinjer/?sort=chronological
--

Database/ressurs:	NICE Guidance (UK)
Søkehistorie:	"anxiety disorder" or "panic disorder"
Treff:	NICE – pathways with flowcharts Panic disorder overview https://pathways.nice.org.uk/pathways/panic-disorder Generalised anxiety disorder overview – pathway https://pathways.nice.org.uk/pathways/generalised-anxiety-disorder Social anxiety disorder overview https://pathways.nice.org.uk/pathways/social-anxiety-disorder Post-traumatic stress disorder overview https://pathways.nice.org.uk/pathways/post-traumatic-stress-disorder Delirium overview https://pathways.nice.org.uk/pathways/delirium Guidelines: Antenatal and postnatal mental health: clinical management and service guidance Clinical guideline [CG192] Published date: December 2014 Last updated: April 2018 https://www.nice.org.uk/guidance/cg192 Social anxiety disorder: recognition, assessment and treatment Clinical guideline [CG159] Published date: May 2013 https://www.nice.org.uk/guidance/cg159 Generalised anxiety disorder and panic disorder in adults: management Clinical guideline [CG113] Published date: January 2011 https://www.nice.org.uk/guidance/cg113

Database/ressurs:	Socialstyrelsen (Sve) - Nationella riktlinjer
Søkehistorie:	Sett gjennom liste
Treff:	Nationella riktlinjer för vård vid depression och ångestsyndrom – Stöd för styrning och ledning http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2017/2017-12-4 https://bit.ly/2MY4iVh (fulltekst pdf)

Database/ressurs:	Sundhedsstyrelsen - Kvalitet og retningslinjer (DK)
Søkehistorie:	Sett gjennom listene Nationale Kliniske Retningslinjer
Treff:	NKR: Udredning og behandling af personer med samtidig alkoholafhængighed og psykisk lidelse Oprettet 8. februar 2016

Database/ressurs:	Center for kliniske retningslinjer (DK)
Søkehistorie:	Søkeord: angst / agorafobi /fobi/ panikkangst/psykisk
Treff:	Klinisk Retningslinje for opsporing af angst eller depression hos ambulante eller indlagte patienter med kronisk obstruktiv lungesygdom 2015

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 16 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokalt tilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Database/ressurs:	Nursing Reference Center
Søkehistorie:	TI anxiety OR panic OR phobia* OR agoraphobia Quick Lessons, Evidence Based Care Sheets, Skills og Patient Handouts
Treff:	Lenke til søket: https://bit.ly/2pyHH8p Velg Quick Lessons, Evidence Based Care Sheets, Skills og Patient Handouts venstre side) = 54 treff

Database/ressurs:	UpToDate
Søkehistorie:	Sett under contents – psychiatry – anxiety disorders
Treff:	Approach to treating generalized anxiety disorder in adults Approach to treating generalized anxiety disorder in adults Approach to treating generalized anxiety disorder in adults Approach to treating generalized anxiety disorder in adults Approach to treating generalized anxiety disorder in adults http://www.uptodate.com/contents/101879 Psychotherapy for generalized anxiety disorder in adults Psychotherapy for generalized anxiety disorder in adults Psychotherapy for generalized anxiety disorder in adults http://www.uptodate.com/contents/14632 Psychotherapy for anxiety disorders in children and adolescents http://www.uptodate.com/contents/15927 Overview of fears and phobias in children and adolescents http://www.uptodate.com/contents/1226 Overview of cancer survivorship in adolescent and young adults http://www.uptodate.com/contents/17015 Flere treff under contents – psychiatry – anxiety disorders https://bit.ly/2zqodbM

Database/ressurs:	Best Practice
Søkehistorie:	Sett under specialities - psychiatry
Treff:	Generalised anxiety disorder https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/120 Treatment: https://bit.ly/2QWNbpl Panic disorders https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/121 Treatment: https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/121/treatment-algorithm Social anxiety disorder https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/1120 Treatment: https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/1120/treatment-algorithm Phobias https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/693 Treatment: https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/693/treatment-algorithm

Database/ressurs:	Te Cochrane Library (Cochrane Reviews, Clinical Answers)
--------------------------	--

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 17 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Søkehistorie:	Avgrenset til 1/1-2013-dato
Treff:	Cochrane Reviews: 56 (se vedlagt word dokument: VBP Angst Cochrane reviews.rtf) Clinical Answers: 8 (se vedlagt word dokument: VBP Angst Cochrane reviews.rtf)

Database/ressurs:	PubMed
Søkehistorie:	Sykepleieaspekt: ((nursing OR nurse's OR nurse OR nurses OR Nursing journals[sb])) AND (((("anxiety"[MeSH Terms]) OR "anxiety disorders"[MeSH Terms]) OR (anxiety[Title] OR phobia*[Title] OR agoraphobia*[Title] OR panic[Title])) AND ("systematic review" OR review[ti]) avgrensning: siste 5 år, nordisk og engelsk språk Spesifikke behandlingsformer: (((("Anxiety"[Mesh:NoExp]) OR "anxiety disorders"[MeSH Terms]) OR (anxiety[Title] OR anxiousness[Title] OR phobia*[Title] OR agoraphobia*[Title]))) AND (((((((("behavior therapy"[MeSH Terms]) OR (behavior therapy[Title] OR aversive therapy[Title] OR exposure[Title])) OR (behavior therapy[Other Term] OR aversive therapy[Other Term] OR exposure[Other Term])) OR "reduction in state") OR (("Exercise"[Mesh:NoExp] OR exercise*[ti] OR exercise*[ot] OR activit*[ti] OR activit*[ot])) OR (("communication"[MeSH Terms] OR communicat*[ti] OR communicat*[ot])) OR (("relaxation therapy"[MeSH Terms] OR relaxation[ti] OR reduction[ti] OR relaxation[ot] OR reduction[ot])) OR (((group therapy[Title] OR milieu[Title] OR environmental[Title])) OR (group therapy[Other Term] OR milieu[Other Term] OR environmental[Other Term])) OR (((sleep[Title] OR insomnia[Title])) OR (sleep[Other Term] OR insomnia[Other Term]))) OR ("Socioenvironmental Therapy"[Mesh] OR socioenvironmental[ti] OR socioenvironmental[ot]) OR (((psychoeducation*[Title]) OR psychoeducation*[Other Term])) avgrensning: 2015-2018, engelsk språk, review
Treff:	206 treff (se vedlagt word dokument: VBP Angst PubMed reviews.rtf.) 355 treff (se vedlagt word dokument: VBP Angst PubMed reviews sok 2.rtf.)

Enkelt studier, primærstudier:

Database/ressurs:	SveMed+
Søkehistorie:	
Kommentar:	Både reviews og enkelt studier
Treff:	Schjötler G, Delmar C. Anxiety, vulnerability and shame - surgical patients' sensory experiences. Klin Sygepleje. 2016;30(1):17-30. https://bit.ly/2Pbtqd6 Purpose: To study the surgery patient's sensory experiences in the meeting with the operating theatre and the nurse. Background: The surgical patient's presurgery anxiety may increase the surgical stress response. It is important to understand patients' needs in order to support them presurgically. Method: Qualitative research and interviews based on a hermeneutic phenomenological conceptual framework. Analysis: Hermeneutical content interpretation based on Kvale and Brinkmann's recommendations. Results: The following main themes emerged from the analysis: «upcoming euthanasia», «authoritarian authorities» and «the assembly line». Conclusion: The study contributes

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 18 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	knowledge about: How overwhelming the surgical patient may experience a high-tech operating theatre; how these experiences can be transgressive and harmful to the patient and how interactions can be seen as both caring and authoritarian. A productive and deliberate view of the surgical patient can show that the individual patient may feel overlooked. Föns S, Ahlburg P, Dreyer P. Children's experience of the encounter with a hospital clown. Nordisk Sygeplejeforskning. 2016;6(4):352-67. https://bit.ly/2IEGfKx The study explores how outpatient children experience the encounter with a hospital clown; a topic which is dimly described in the existing literature. The study had a qualitative design with a phenomenological-hermeneutical approach, and consisted of participant observations of 14 children aged 2-11 years, of whom 10 children aged 5-11 years were interviewed in 2014. Data from the observations and interviews were analysed through a Ricoeur-inspired method of structural analysis. Results of the study show that, the hospital clown being contrasting and unpredictable enables the children to feel free to play. Feeling free to play and receiving a symbolic lucky stone from the hospital clown helps the children to cope with hospitalization. To some children, who become afraid of the hospital clown, it is important that there is a turning point, where the children open up and starts to thrive. In contrast to previous studies, this study shows that, the children are apparently not experiencing anxiety, but instead fear and nervousness. In conclusion, the study highlights the importance of children's play during a hospitalization. Furthermore, health professionals should be aware to children's reaction to a hospital clown and help children to cope with their feelings of being afraid and nervous. Bengtsson Y, Johansson A, Englund E. Nurse anaesthetists' experiences of the first intraoperative meeting with anxious adult patients: An interview study. Nordic Journal of Nursing Research. 2016;36(3):148-54. http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/2057158516631433 The first intraoperative meeting between the nurse anaesthetist and the patient is usually brief. The short encounter requires nursing competence and it is important to build rapport with the patient. Organizational aspects such as shortage of time can affect the first encounter. The aim of the study was to elucidate nurse anaesthetists' experiences of the first intraoperative meeting with anxious adult patients. A qualitative content analysis was conducted. Ten nurse anaesthetists were interviewed using open-ended questions. The theme 'To address' emerged from three categories: Situations that can affect how to address patient anxiety, Strategies on how to address patient anxiety and Experiences of addressing patient anxiety. The study showed that it became easier with professional experience to address patient anxiety. The most prominent findings were the differences in how to address patient anxiety, with either medical or nursing interventions. Solvåg K, Titlestad KB, Brurberg KG. Surveying tool for breathlessness in palliative care patients. Sykepleien Forskning. 2016;11(2):124-5. http://dx.doi.org/10.4220/Sykepleienf.2016.57689 Background: Breathlessness is a common and distressing symptom for many patients with advanced diseases. Due to the subjective nature of breathlessness, patient-reported outcome measures (PROMs) are required to measure the patient's own experience. Objective: To identify PROMs used to measure breathlessness in palliative care and to synthesise their measurement properties. Instruments had to include dimensions for breathlessness and anxiety to be considered. Method: A systematic literature search was performed in March 2014 and updated in December 2015. Two reviewers independently screened all references for relevance and critically appraised included studies with the COSMIN-checklist. We performed a best evidence synthesis to summarise the measurement properties of each included PROM. Results: We screened 1948 references for relevance, and included
--	--

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 19 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokalt tilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	15 studies evaluating the measurement properties of four different PROMs: CDS, DMQ, SRI and a respiratory symptom checklist. None of the included instruments were validated directly for use in a palliative setting, but they generally showed promising measurement properties in other relevant settings. We still lack data on important measurement properties for all the available instruments, and currently, only SRI seems to be available in a Norwegian validated version. Further research is therefore needed to translate and validate the PROMs for use in palliative care in Norway. Conclusion: The identified PROMs for breathlessness and anxiety show promising measurement properties, but further research is needed before we can draw firm conclusions and before the instruments are available for use in palliative care in Norway. Our review suggests that only SRI is available in a translated and validated Norwegian version. Engedal K, Ulstein I, Kvaal K. Comparison of anxiety symptoms in spouses of persons suffering from dementia, geriatric in- patients and healthy older persons. Vard Nord Utveckl Forsch. 2013;33(4):4-8. http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/010740831303300402 Objective: To describe and compare anxiety symptoms in spouses of persons suffering from dementia, geriatric in-patients and healthy controls, and to study possible risk factors associated with anxiety in these groups of older people. Method: The participants were 70 years and above: 1) 76 spouses of persons with dementia recruited from a memory clinic, 2) 98 in-patients without dementia but suffering from one or more chronic diseases, who were admitted to a geriatric department of an acute hospital, and 3) 68 healthy elderly people recruited from day-centres. The State-Trait Anxiety Inventory (STAI-X-1, 12-item) was used to tap anxiety symptoms. Results: Spouses of persons suffering from dementia expressed the same degree of anxiety symptoms as geriatric patients, and anxiety in these two groups differed significantly from the healthy elderly persons. In an adjusted linear regression analysis, anxiety, expressed as a high score on STAI-X-1, was associated with female gender (β 0.16, $p=0.01$); being a spousal carer (β 0.49, $p <0.001$) and being a geriatric patient (β 0.57, $p<0.001$). Conclusion: Spouses of persons suffering from dementia reported as much anxiety symptoms as geriatric in-patients and both groups reported significantly more symptoms of anxiety than healthy older persons without caring obligations. The mental health nurses should include assessment of carers' anxiety as routine. Lien Hansen M, Wendelboe Christiansen A, Kappel N. "This concerns my heart only" - Existential considerations in patients with atrial fibrillation. Klin Sygepleje. 2013;27(2):50-60. http://www.idunn.no/klinisk_sygepleje/2013/02/det_er_mit_hjerte_det_drejer_sig_om_eksistensielle_ove Atrial fibrillation is the most common heart rhythm disturbance, and 50,000 Danes are living with this disease. Studies show reduced quality of life, including an increased tendency to anxiety in the patient group. However, there are no studies dealing with anxiety in patients with atrial fibrillation on an existential level. The aim of this study is to elucidate the existential reflections patients do in the course of their disease. It is based on three qualitative interviews. The theoretical frame is Yalom's basic existential concerns and Eriksson's suffering theory. The findings show that patients in different ways are anxious and have existential concerns. Three recurring themes are found: death, loneliness and meaninglessness. Some patients find that the surroundings do not consider atrial fibrillation as a serious illness. Some have experienced that the staff is overlooking their individual needs during hospitalisation. Instead they are alone with their thoughts and anxiety. Romsland GI, Grimen H, Ingstad B. Experiences of crisis after acquired brain injury. An ethnographic study. Vard Nord Utveckl Forsch. 2012;32(2):9-14. http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/010740831203200203
--	--

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 20 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	Background: Cognitive impairment from acquired brain injury can be difficult for those affected. Coping with life may cause anxiety. Psychiatric problems often arise. People often get socially isolated, and the risk of suicide is high. Objective: This study aims to explore how people with cognitive impairments experience their environment and how experiences of crisis make sense in their life. Method: The study was based on 16 late-term rehabilitation patients, with mild to moderate brain injuries. Ethnographic methods with 4-months participant observation and 26 in-depth interviews were used. Results: The participants experienced break-down in daily routines. Their security disappeared. They could experience disruptions to the outer world. This could lead to anxiety. The notion "Crisis of presence" describes the experiences. Some people could have suicidal thoughts. A number of participants went on in life by using metaphors to describe and interpret their experiences and to create coherence in life. Conclusion: Mental disorders and depression increases after brain injury. Suicide may occur without these disorders. Brain injuries often lead to cognitive uncontrollable situations with anxiety and crisis, and the patients need to protect from the crisis. Being aware of this, professionals may discover or prevent suicide-risk not otherwise identified. Palm Johansen P, Larsen K, Boehm L, Johansen SL. Patients' lived experiences with atrial fibrillation - a review. Klin Sygepleje. 2012;26(3):15-29. https://bit.ly/2Rm15Sw https://www.idunn.no/klinisk_sygepleje/2012/03/patientens_oplevelse_af_at_leve_med_atrieflimren_en_overs http://www.idunn.no/klinisk_sygepleje/2012/03/patientens_oplevelse_af_at_leve_med_atrieflimren_en_overs Atrial fibrillation is the most common cardiac arrhythmia in Denmark affecting 50.000 people. Despite this high prevalence and numerous associated hospital contacts, patients with atrial fibrillation have not received much attention in nursing research and general nursing practice. The aim of this study was to illuminate patient experiences with atrial fibrillation. A systematic literature search in the databases Cinahl and Pubmed was performed and 21 articles were included. An analysis of these articles was conducted and 5 themes emerged. The review shows that living with atrial fibrillation is complex. Having atrial fibrillation involves living with a great amount of symptoms, an impaired health status and limited physical function. Furthermore, patients with atrial fibrillation possess little knowledge about their disease, its treatment, and how to manage the illness in a safe way. This review provides a comprehensive overview and insight into patient experiences with atrial fibrillation and the challenges atrial fibrillation cause. Apell J, Paradi R, Kokinsky E, Nilsson S. Measurement of children's anxiety during examination or treatment in hospital - a study evaluating the short-STAI. Vard Nord Utveckl Forsk. 2011;31(1):45-7. http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/010740831103100110 Purpose: The purpose was to investigate the validity and reliability of short STAI (State-Trait Anxiety Inventory) for measuring children's anxiety in connection with procedures in hospital. Background: The children's level of anxiety during hospitalization can cause problems and it should be evaluated with a valid and reliable instrument. STAIC-S (STAI for children) has previously been validated in children for this purpose but may be too complex to use. Short STAI has only been evaluated in adults and should be tested in children before it can be used. Methods: Children aged five to 16 filled in both STAIC-S and short STAI before and after an examination or treatment at the hospital. Results: Twenty children were included. Satisfactory internal reliability was found for short STAI with Cronbach's alpha 0.82. Correlation coefficients between the instruments were 0.88 before and 0.75 after the procedure. Significantly lower values were found after compared to before demonstrating constructive validity. Short STAI was easy to fill in but seven of 16 participants received help from their
--	--

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 21 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	parents. Conclusion: Short STAI was shown to be a reliable and valid instrument for measuring anxiety in children, but a larger study is needed to confirm the validity and reliability further. Andersen IH, Ytrefhus S, Grov EK. Palliative Nursing for Patients with Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD). Klin Sygepleje. 2011;25(1):48-56. https://bit.ly/2DU1QzC http://www.idunn.no/klinisk_sygepleje/2011/01/palliativ_sykepleie_til_pasienter_med_kronisk_obstruktiv_lu Patients with Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) are eligible for palliative care due to the major physical and mental challenges in the final phase of their lives. Anxiety and dyspnoea are two main symptoms with which patients with COPD struggle. The aim of this study is therefore to investigate what nurses perceive as their focus when caring for COPD patients who suffer from anxiety and dyspnoea when hospitalized. The study has a qualitative, phenomenological hermeneutic approach, and data is analyzed by means of Malterud's four steps method. Four aspects are identified as significant to the nurses' approach when caring for a patient with COPD: The nurses describe great responsibility and effort to help the patient - especially in relation to personal, creative nursing to help the patient. Availability and time to relieve suffering. Solidarity with the COPD-patient. Health care personnel providing information about the illness and coping strategies relieve the nurses' work load. Nursing approaches are characterized as individual, relational, and professional. innströ B, Käck B-M, Söderhamn O. Touch sensitivity and dexterity - parents' perceptions of factors influencing the child's experience during venepuncture. Vard Nord Utveckl Forsk. 2011;31(2):40-4. http://dx.doi.org/10.1177/010740831103100208 Introduction: Pain in connection with needles is a major reason to children's anxiety and fear. Parents have a unique competence and knowledge about their children's experiences and reactions that should be regarded as important in health care. Purpose: The purpose of this study was to describe a group of parents' perceptions of the factors that influence their children's experience in relation to venepuncture. Method: Qualitative interviews were conducted with 11 parents. The interviews were based on the question "What factors influence your child's experience in relation to venepuncture?". The data were analysed through manifest and latent content analysis. Results: The manifest analysis resulted in five categories: Children's experience of fear and stress, The parent's behaviour, Information and preparation, Distraction and Staff expertise. The latent content analysis led to the theme: Adapting the peripheral venepuncture for the individual child is both the responsibility of the parents and the health care professionals. Conclusions: Parents have specific knowledge of the child they wish to convey to the nursing staff. They also want to work in collaboration with staff to minimize the child's anxiety and fear. Parents should be seen as a resource in the child's health care.
--	---

Database/ressurs:	PsycINFO
Søkehistorie:	Database: PsycINFO <1806 to September Week 4 2018> Search Strategy: 1 anxiety disorders/ or generalized anxiety disorder/ or panic disorder/ (25651) 2 (anxiety disorder* or panic disorder* or agoraphobia).ti,ab,id. (39366) 3 anxiety.ti. (49805) 4 1 or 2 or 3 (76490) 5 nursing homes.mp. (9839) 6 4 not 5 (76413) 7 (nursing or nurse or nurses).mp. (91811) 8 6 and 7 (936)

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst				Side: 22 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

	9 limit 8 to (english language and yr="2014 -Current") (244) 10 limit 9 to "0110 peer-reviewed journal" (182) 11 limit 10 to "reviews (best balance of sensitivity and specificity)" (89)
Treff:	Valgt ut 6 mulig relevante: Karadag, Ezgi, Sevgin Samancioglu, Dilek Ozden, and Ercan Bakir. "Effects of Aromatherapy on Sleep Quality and Anxiety of Patients." <i>Nursing in Critical Care</i> 22, no. 2 (Mar 2017): 105-12. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26211735 Ertug, Nurcan, Ozge Ulusoylu, Ayca Bal, and Hazal Ozgur. "Comparison of the Effectiveness of Two Different Interventions to Reduce Preoperative Anxiety: A Randomized Controlled Study." <i>Nursing & Health Sciences</i> 19, no. 2 (Jun 2017): 250-56. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/?term=28422388 Zimmermann, Thomas, Egina Puschmann, Hendrik van den Bussche, Birgitt Wiese, Annette Ernst, Sarah Porzelt, Anne Daubmann, and Martin Scherer. "Collaborative Nurse-Led Self-Management Support for Primary Care Patients with Anxiety, Depressive or Somatic Symptoms: Cluster-Randomised Controlled Trial (Findings of the Smads Study)." <i>International Journal of Nursing Studies</i> 63 (Nov 2016): 101-11. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27611093 Quinlan-Woodward, Jessica, Autumn Gode, Jeffery A. Dusek, Adam S. Reinstein, Jill R. Johnson, and Sue Sendelbach. "Assessing the Impact of Acupuncture on Pain, Nausea, Anxiety, and Coping in Women Undergoing a Mastectomy." <i>Oncology Nursing Forum</i> 43, no. 6 (Nov 2016): 725-32. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27768139 Castillo, Maria I., Marie Cooke, Bonnie Macfarlane, and Leanne M. Aitken. "Factors Associated with Anxiety in Critically Ill Patients: A Prospective Observational Cohort Study." <i>International Journal of Nursing Studies</i> 60 (Aug 2016): 225-33. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/27297383 O'Keefe-McCarthy, Sheila, Michael McGillion, Sean P. Clarke, and Judith McFetridge-Durdle. "Pain and Anxiety in Rural Acute Coronary Syndrome Patients Awaiting Diagnostic Cardiac Catheterization." <i>Journal of Cardiovascular Nursing</i> 30, no. 6 (Nov-Dec 2015): 546-57. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/?term=25325373

PICO- skjema brukt ved revidering av veiledende plan i Helse-Nord- 2023.

Veiledende Plan: Angst Skjemanummer: Kontaktperson(er): Kristina Antonsen Thoresen Epost: Kristina.antonsen@unn.no			
Problemstilling formuleres som et presist spørsmål. Spørsmålet skal bestå av følgende deler: Hvordan kan sykepleie/miljøtjenesten bidra til redusert symptomtrykk for pasienter med angst? Hvilke intervensjoner fører til økt angstmestring			
Patient/problem Hvilke pasienter/tilstand/sykdom dreier det seg om? Angst	Intervention Hvilken intervensjon/eksposisjon dreier det seg om? Sykepleie/miljøtjeneste	Comparison Hva sammenlignes intervensjonen med?	Outcome Hvilke resultat/effekt er av interesse? Redusere angst

		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst			Side: 23 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

Fullstendig spørsmål:			
Hva slags type spørsmål er dette? ☐ Diagnose ☐ Etiologi ☐ Erfaringer ☐ Prognose ☒ Effekt av tiltak		Er det aktuelt med søk i Lovdata etter relevante lover og forskrifter? ☐ Ja ☒ Nei	
Hvilke søkeord er aktuelle for å dekke problemstillingen? Bruk engelske ord, og pass på å få med alle synonymer. Del opp søkeordene etter hva som gjelder/beskriver pasienten, intervensjonen/eksposisjonen, sammenligningen og utfallet.			
P Person/pasient/problem	I Intervensjon/eksposisjon	C Evt. sammenligning	O Resultat/utfall
Anxiety Hypervigilance Nervousness Anxieties Anxiety Disorders Anxiety Disorder Anxiety Neuroses Neurotic Anxiety State Neurotic Anxiety States	Nursing, nursing care, milieu therapy Milieu Therapy Situational Therapy Situational Therapies Milieu Therapies		Reducing anxiety symptoms

PICO-skjema til utarbeidelse av veiledende behandlingsplaner (VBP) i OUS 2018

Navn VBP	Angst
Skjema nummer	
Kontaktperson (er)	Cecilie Siegwarth og Bernt Jevne
Epost	cecsie@ous-hf.no ; uxjev@ous-hf.no

Problemstilling formuleres som et presist spørsmål Hvordan kan sykepleie/miljøtjenesten bidra til redusert symptomtrykk for pasienter med angst? Hvilke intervensjoner fører til økt angstmestring

Patient/problem Hvilke pasienter/tilstand/sykdom dreier det seg om?	Angst
Intervention Hvilken intervensjon/eksposisjon dreier det seg om?	Sykepleie/miljøtjeneste
Comparison Hva sammenlignes intervensjonen med?	
Outcome Hvilke resultat/effekter er av interesse?	Redusere angst

Hva slags type spørsmål er dette?	Er det aktuelt med søk i Lovdata etter relevante lover og forskrifter?
--	---

 SØRLANDET SYKEHUS		Veiledende plan for sykepleiepraksis: Angst			Side: 24 Av: 24
Dokument-id: I.1.1.7.4-46	Utarbeidet av: Nasjonal veiledende plan, lokaltilpasset av Anders Marcussen, DPS Solvang	Fagansvarlig: Anders Marcussen, DPS Solvang	Godkjent dato: 05.02.2025	Godkjent av: På vegne av fagdirektøren Ole Bjørn Kittang	Revisjon: 1.00

Foretaksnivå/Klinisk dokumentasjon og pasientadministrasjon/DIPS - elektronisk pasientjournal/Klinisk dokumentasjon av sykepleie/Veiledende behandlingsplaner

☐ Diagnose ☐ Etiologi ☐ Erfaringer	☐ Ja
☐ Diagnose ☒ Effekt av tiltak	☒ Nei

Hvilke søkeord er aktuelle for å dekke problemstillingen? Bruk om mulig engelske ord, og pass på å få med alle synonymer. Del opp søkeordene etter hva som gjelder/beskriver pasienten, intervensjonen/eksposisjonen, sammenligningen og utfallet.	
P Person/pasient/problem	Anxiety
I Intervensjon/eksposisjon	Nursing, nursing care, milieu therapy
C Evt. sammenligning	
O Resultat/utfall	Reducing anxiety symptoms